

Nom de l'assignatura: Les claus històriques del món actual

Titulació: Humanitats

Tipus d'assignatura: Optativa

Crèdits: 6

Contingut: Estudi i interpretació històrica del temps present i de la història immediata a partir de l'anàlisi dels successos recents i d'actualitat. Plantejament i valoració dels grans conflictes mundials i regionals del nostre temps, en perspectiva històrica, des d'un punt de vista integrat polític, econòmic i social. Valoració de les repercussions socials dels canvis tecnològics (informació, treball, oci i cultura). L'assignatura preveu la possibilitat de retrocedir en el temps en l'origen (real o suposat) de certs conflictes i processos socials fins a l'època a la que els ubica habitualment l'imaginari col·lectiu.

Objectius: L'estudiant haurà de ser capaç al final del curs d'identificar els temes principals associats a un conflicte o problema del present, així com donat el cas- ubicar-lo geogràficament amb precisió. L'estudiant haurà de poder emetre una opinió fonamentada sobre altres opinions emeses sobre un problema donat, siguin aquestes d'investigadors en els diversos terrenys socials i humanístics, analistes de l'actualitat periodística o parts implicades en el mateix, emeses avui dia o en el passat.

Temari:

- 1. Introducció: un món globalitzat.** Les primeres globalitzacions de l'edat contemporània: l'imperialisme i la guerra. La II Guerra Mundial: el primer conflicte veritablement mundial. L'experiència de la guerra: morts, genocidis, exilis i deportacions. La postguerra: un món en runes.
- 2. Mite i realitat de la Guerra Freda.** Una visió complexa dels conflictes internacionals. De la postguerra a la fractura dels Aliats. EE.UU. vs. URSS. Etapes: Guerra Freda, *Détente*, *Coexistència pacífica* i Segona Guerra Freda. Fou la Guerra Freda un enfrontament de dos blocs?
- 3. La construcció d'Europa.** Els orígens: industrialització i modernitat. 1945: Europa reinventada. Unions, unificacions i separacions: la dinàmica dels estats-nació després de la "Guerra civil europea".
- 4. Tensions locals-tensions globals: Orient Mitjà.** De l'explosió otomana a la partició de Palestina. La guerra de 1948 i l'emergència d'una potència regional. El socialisme panarabista: Egipte, Síria i Irak. De nòmades a magnats: Àrabia Saudí, Iran, entre la modernitat i la tradició.
- 5. Auge i caiguda de la Unió Soviètica.** De la revolució mundial al socialisme en un sol país (de Lenin a Stalin). De la utopia al socialisme real (de Krustxev a Breznev). La reforma que no fou (de Gorbaxov a Putin).
- 6. Els EE.UU.: entre superpotència neoimperialista i terra d'oportunitats i llibertat.** L'arrancada: crisi, *New Deal* i gegant despert. El punt de referència occidental: de Truman a Eisenhower. Guanyar el progrés, perdre la Guerra Freda: entre Kennedy i Johnson. L'imperi contraataca: de Nixon a Reagan i de Reagan al *segon* Bush.
- 7. Amèrica Llatina: populisme, guerrilles i neofeixisme.** De fer les amèriques a la diàspora migratòria. Argentina: l'avançada d'Europa al Con Sud. Cuba: del populisme a la revolució. Sucre i turisme: roda el món i torna al Born. Mèxic: el populisme més reeixit.
- 8. L'emergència de noves potències: la Unió Índia i la República Popular Xinesa.** La partició de la joia de la corona: Índia i Pakistan. La Unió Índia: país, federació, imperi? Xina: del darrer emperador a la revolució comunista. Del comunisme al capitalisme d'estat.
- 9. Àfrica subsahariana, un mapa europeu.** Del repartiment a la descolonització. Àfrica *roja*. Conflictes del present: què queda del vell imperialisme?

Avaluació: Constarà d'un examen i d'un treball. L'examen serà de comentari de materials (textos, gràfiques, taules, etc.), es podrà fer amb llibres i apunts i significarà el 80% de la nota final. El treball tindrà dues opcions: l'anàlisi d'una pel·lícula o d'una novel·la que representi algun dels temes tractats a classe, a partir d'una llista que serà facilitada pel professor.

Tutoria integrada: Les sessions de tutoria integrada es dividiran en dos tipus. La meitat, aproximadament, s'utilitzaran per al visionat de documentals o fragments de documentals que serveixin com a material complementari de les classes rebudes en els dies anteriors. L'altra meitat –amb el grup dividit, si s'escau, en funció del nombre de matriculats– s'utilitzaran per a realitzar pràctiques de comentari de materials –textos, dades, gràfics, etc.– del tipus que s'hauran de realitzar el dia de l'examen, així.

Bibliografia de lectura obligatòria: Durant el curs caldrà llegir-se mitja dotzena d'articles i/o capítols de llibre que s'indicaran en el seu moment i que tindran un volum total aproximat de 350/400 pàgines.

Bibliografia bàsica del curs: S'entén per bibliografia bàsica del curs el conjunt de referències que es lliurarà als/les estudiants el primer dia, ordenades per temes i que no són de lectura obligatòria, però sí les referències bàsiques de les que hauran de partir en funció del tema seleccionat per al treball.

Bibliografia bàsica de consulta (manuals):

- ADAMS, W.P.; *Los Estados Unidos de América, Siglo XXI*, Madrid, 1977.
- ALDCROFT, D.H.; *Historia de la Economía Europea, 1914-1980*, Crítica, Barcelona, 1989.
- ANDERSON, B.S./ZINSSER, J.P.; *Historia de las mujeres: una historia propia*, Crítica, Barcelona, 1992.
- BADE, Klaus J.; *Europa en movimiento. Las migraciones desde finales del siglo XVIII hasta nuestros días*, Crítica, Barcelona, 2003.
- BALL, S.J.; *The Cold War: an International History, 1947-1991*, Arnold, Londres, 1998.
- BETHELL, L. i YAÑEZ, C. (eds.); *Historia de América Latina*, vols.5 a 10, Crítica, Barcelona, 1992.
- CALVOCORESSI, P. / WINT, G.; *Guerra total*, 2 vols., Alianza, Madrid, 1979.
- CALVOCORESSI, P.; *Historia política del mundo contemporáneo de 1945 a nuestros días*, Akal, Madrid, 1985.
- CARRE, O.; *L'orient arabe aujourd'hui*, Complexe, Brusel·les, 1991.
- CASTELLS, M. i altres; *La Interacció entre les tecnologies de la informació i la comunicació i la societat xarxa: un procés de canvi històric*, Generalitat-DURSI, Barcelona, 2003.
- CHOMSKY, N.; *El nuevo orden mundial (y el viejo)*, Crítica, Barcelona, 1996.
- CORM, G.; *Le Proche-Orient éclaté, 1956-2003*, Gallimard, París, 2002.

- CRUZ ROMEO, M. i SAZ, I.; *El siglo XX. Historiografía e historia*, PUV, València, 2002.
- DD.AA.; *The Cambridge History of Africa*, vols.6 a 8, Cambridge University Press., 197's.
- DD.AA.; *Siglo XX. Historia Universal*, 36 fascicles, Historia 16, Madrid, 1982-84.
- DD.AA.; *Historia Universal Planeta*, vol.12, Barcelona, 1994.
- DROZ, J. (ed.); *Historia General del Socialismo. De 1945 a nuestros días*, Destino, Barcelona, 1986.
- DURET, A.; *Oriente Medio, crisis y desafíos*, Salvat, Barcelona, 1995.
- FAIRBANK, J.K.; *Historia de China. Siglos XIX y XX*, Alianza, Madrid, 1990.
- HALPERIN DONGHI, T.; *Historia contemporánea de América Latina*, Alianza, Madrid, 1981.
- HEADRICK, D.R.; *Los instrumentos del Imperio*, Alianza, Madrid, 1981.
- HOBSBAWM, E.; *La Era del Imperio*, Crítica, Barcelona, 1990.
- HOBSBAWM, E.; *Historia del Siglo XX*, Crítica, Barcelona, 1995.
- ILIFFE, J.; *África. Historia de un continente*, Cambridge University Press., 1998.
- JOLIE, J.; *Histoire du continent africain*, vols. 2 i 3, L'Harmattan, París 1996.
- JONES, M.A.; *Historia de Estados Unidos, 1607-1992*, Cátedra, Madrid, 1996.
- KI-ZERBO, J.; *Historia del África Negra*, vol.2, Alianza, Madrid, 1980.
- KINDER, H / HIGELMAN, W.; *Atlas histórico mundial*, vol.2, Istmo, Madrid 1971.
- LIVI-BACCI, M.; *Historia mínima de la población mundial*, Ariel, Barcelona, 1990.
- MAMMARELLA, G.; *Historia de Europa Contemporánea (1945-1990)*, Ariel, Barcelona 1990.
- MARTÍNEZ CARRERAS, J.U.; *Historia de la descolonización, 1919-1986: las independencias de Asia y África*, Istmo, Madrid, 1987.
- MILWARD, A.S.; *La Segunda Guerra Mundial, 1939-1945*, Crítica, Barcelona, 1986.
- PARKER, R.A.C.; *Historia de la Segunda Guerra Mundial*, Prensas Universitarias de Zaragoza, 1998.
- POWASKI, R.E.; *La Guerra Fría: los Estados Unidos y la Unión Soviética*, Crítica, Barcelona, 2000.
- REYNOLDS, D. (ed.); *The Origins of the Cold War in Europe*, Yale University Press., 1994.
- SAYIGH, Y. i SHLAIM, A.; *Cold war and the Middle East*, Clarendon Press, Oxford, 1997.
- THOMPSON, E.P. i THOMPSON, B.; *La guerra de las galaxias*, Crítica, Barcelona, 1986.
- VAN DER WEE, H.; *Prosperidad y crisis. Reconstrucción, crecimiento y cambio, 1945-1980*, Crítica, Barcelona, 1986.
- VEIGA, F.; U.DA CAL, E. i DUARTE, A.; *La paz simulada. Una historia de la Guerra Fría, 1941-1991*, Alianza, Madrid, 1997.
- WRIGLEY, E.A. *Cambio, continuidad y azar. Carácter de la revolución industrial inglesa*, Crítica, Barcelona, 1993.
- YOUNG, J.W.; *The Longman companion to cold war and detente : 1941-91*, Longman, Londres, 1993.